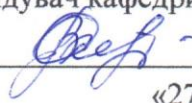

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини
Кафедра дошкільної освіти

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
завідувач кафедри дошкільної освіти
 В. М. Кушнір
«27» серпня 2019 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ФП1.2.09 ДОШКІЛЬНА ПЕДАГОГІКА

(шифр і назва навчальної дисципліни)

Спеціальність 013 Початкова освіта

(шифр і назва напрямку підготовки/спеціальності)

Освітня програма Початкова освіта. Дошкільна освіта

(назва освітньої програми)

Факультет/інститут початкової освіти

(назва факультету/інституту)

2019–2020 навчальний рік

Робоча програма з дисципліни «Дошкільна педагогіка» для студентів спеціальності 013 Початкова освіта

Розробник: Семчук Світлана Іванівна, доктор педагогічних наук, професор кафедри дошкільної освіти

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри дошкільної освіти

Протокол від № 1 від «27» серпня 2019 року

Завідувач кафедри дошкільної освіти

(підпис)

(Кушнір В.М.)
(прізвище та ініціали)

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні науково-методичної комісії факультету/інституту початкової освіти

Протокол № 1 від «30» серпня 2019 року

Голова науково-методичної комісії факультету/інституту початкової освіти

(підпис)

(Ящук О. М.)
(прізвище та ініціали)

© Семчук С. В., 2019 рік

© Умань, 2019 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 5	Галузь знань <u>01 Освіта</u> (шифр і назва)	Обов'язкова	
Модулів – 2	Спеціальність <u>013 Початкова освіта</u> (шифр і назва)	Рік підготовки	
Змістових модулів – 4		3-й	2-й–3-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання		Семестр	
Загальна кількість годин – 150		5-й	4-й–5-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 6	Освітній ступінь: <u>бакалавр</u>	Лекції	
		24 год.	
		Практичні, семінарські	
		26 год.	10 год.
		Самостійна робота	
		50 год.	70 год.
		Індивідуальні завдання:	
		50 год.	70 год.
Вид контролю			
екзамен	екзамен		

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить (%):

для денної форми навчання – 33/67

для заочної форми навчання – 7/93

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою дисципліни «Дошкільна педагогіка» є формування у студентів наступної компетентності:

ФК 3. Педагогічна компетентність. Здатність до проектування, організації, оцінювання, рефлексії та коригування освітнього процесу в дошкільній ланці освіти. ПРН 4. Знати закономірності та теорію процесу навчального пізнання, сучасні навчальні технології.

Завдання:

- сформувати у майбутніх вихователів знання про мету, завдання, зміст і методи виховання дітей дошкільного віку;
- ознайомити з надбаннями педагогічних традицій українського народу, педагогічними теоріями, світовим досвідом виховання дітей до школи;
- формувати здатність до педагогічного осмислення явищ виховання, навчання і розвитку дитини в умовах родинно-суспільного виховання; навчити творчому підходу до педагогічної діяльності;
- підготувати до практичного здійснення завдань педагога у сучасних умовах дошкільної освіти;
- розвивати уміння педагогічного прогнозування.

Очікувані результати навчання:

ПРН 8. Проектувати зміст освітньої діяльності в закладах освіти.

ПРН 17. Планувати роботу з батьками з питань виховання дітей у сім'ї, залучати їх до активної співпраці.

3. Мова навчання:

Мова навчання: українська

4. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль I. Загальні засади дошкільної педагогіки. Розвиток теорії і практики дошкільної педагогіки.

Тема 1.1. Предмет і методи дошкільної педагогіки.

Предмет педагогіки як науки. Становлення педагогіки, виділення дошкільної педагогіки в окрему науку. Джерела та методологія дошкільної педагогіки. Основні педагогічні поняття. Система педагогічних наук, зв'язок дошкільної педагогіки з іншими науками. Педагогічне дослідження і методи.

Тема 1.2. Виховання і розвиток особистості дошкільника.

Соціальне і біологічне у розвитку людини. Єдність і взаємодія виховання і розвитку в становленні особистості дитини. Виховання та вікові особливості дітей. Вікова періодизація дитинства. Вікові й індивідуальні особливості дітей. Обдаровані діти.

Тема 1.3. Програма виховання в дошкільному закладі.

Історія створення програми виховання в дошкільному закладі. Принципи побудови програми. Характеристика сучасних програм дошкільної освіти в Україні.

Тема 1.4. Мета і завдання виховання дітей дошкільного віку.

Ідеал і мета виховання. Завдання виховання дітей дошкільного віку. Гуманізація і демократизація дошкільної освіти. Педагогіка співробітництва у дошкільному закладі. Сучасні концепції дошкільної освіти.

Тема 1.5. Суспільне дошкільне виховання в системі освіти України.

Характеристика суспільного дошкільного виховання. Проблеми становлення національного дошкільного закладу: типи дошкільних закладів; підготовка кадрів дошкільних працівників та підвищення їх кваліфікації.

Основні документи дошкільної освіти. Закон України “Про дошкільну освіту”. Базовий компонент дошкільної освіти в Україні.

Змістовий модуль II. Зміст і методи виховання дітей дошкільного віку.

Тема 2.1. Фізичне виховання дітей дошкільного віку.

Поняття про фізичний розвиток і фізичне виховання. Розвиток теорії фізичного виховання дітей-дошкільників. Завдання фізичного виховання дітей. Засоби фізичного виховання дітей дошкільного віку. Режим як активний засіб розвитку дитини, його фізіологічні основи, педагогічні вимоги до побудови режиму. Особливості методики проведення режимних процесів. Індивідуалізація дитини. Реалізація освітніх завдань під час

здійснення режимних процесів. Умови, принципи та методи і прийоми виховання культурно-гігієнічних навичок.

Тема 2.2. Розумове виховання дітей дошкільного віку.

Поняття про розумовий розвиток і розумове виховання дітей дошкільного віку. Розвиток теорії розумового виховання дітей. Завдання розумового виховання дошкільників. Роль діяльності в розумовому розвитку. Зміст і засоби розумового виховання дітей-дошкільників.

Тема 2.3. Сенсорне виховання дітей дошкільного віку.

Поняття про сенсорне виховання дітей дошкільного віку, його умови. Сенсорне виховання в системах Ф. Фребеля, М. Монтесорі, О. Декроля. Завдання, зміст, методи сенсорного виховання. Етапи сенсорного виховання дітей-дошкільників у сучасній дошкільній педагогіці.

Тема 2.4. Загальні основи дошкільної дидактики.

Загальні основи дошкільної дидактики. Розробка проблеми теорії дошкільного навчання в працях Є. Фльоріної, Л. Виготського, О. Усової, О. Запорожця. Особливості навчання дітей дошкільного віку. Зміст, принципи і типи організації навчання. Методи і форми організації навчання дітей-дошкільників. Заняття як провідна форма навчання. Особливості змісту і методики проведення занять у різних вікових групах. Підготовка до проведення занять, переорієнтування вихователя на продуктивні, проблемно-пошукові методи навчання. Використання інноваційних технологій навчання дітей-дошкільників.

Тема 2.5. Моральне виховання дітей дошкільного віку.

Поняття про моральний розвиток і моральне виховання. Розвиток теорії морального виховання дітей. Завдання морального виховання. Методи морального виховання. Виховання вольової поведінки дітей-дошкільників. Виховання основ гуманізму. Виховання патріотичних та громадських почуттів у дітей.

Тема 2.6. Трудове виховання дітей дошкільного віку.

Значення та необхідність трудового виховання дітей дошкільного віку. Розвиток теорії трудового виховання. Завдання трудового виховання. Особливості трудової діяльності дошкільників. Ознайомлення дітей з працею дорослих. Види праці дітей. Форми організації трудової діяльності дітей-дошкільників.

Тема 2.7. Естетичне виховання дітей дошкільного віку.

Поняття про естетичний розвиток і естетичне виховання. Розвиток теорії естетичного виховання. Завдання естетичного виховання дітей дошкільного віку. Засоби та методи естетичного виховання дітей-дошкільників.

Змістовий модуль III. Виховання дітей у грі.

Тема 3.1. Теорія гри.

Теорія гри. Походження гри в історії суспільства, її зв'язок з працею і мистецтвом. Наукові теорії та сучасні дослідження гри. Особливості гри як засобу всебічного розвитку дитини. Класифікація дитячих ігор.

Тема 3.2. Іграшка.

Іграшка. Виховна і освітня цінність іграшки. Історія іграшки. Українська народна іграшка, її регіональні особливості. Види дитячих іграшок. Вимоги до іграшок.

Тема 3.3. Творчі ігри.

Характерні риси творчої гри, її виховне значення. Педагогічні дослідження вчених про виховання дітей в творчих іграх. Передумови розвитку сюжетно-рольової гри в ранньому віці. Етапи становлення та рівні розвитку творчої гри у дошкільному віці. Сюжетно-рольові ігри, їх соціальна обумовленість, методика формування ігрового співавторства дітей в різних вікових групах.

Тема 3.4. Театралізовані ігри.

Значення та особливості театралізовано-ігрової діяльності дітей-дошкільників. Характеристика видів театралізованих ігор-драматизацій, їх завдання, прийоми керівництва в різних вікових групах.

Тема 3.5. Будівельно-конструктивні ігри.

Будівельно-конструктивні ігри, їх своєрідність, зміст, програмові завдання. Види та особливості будівельного матеріалу в різних вікових групах. Розвиток навичок у самостійній будівельно-ігровій діяльності дошкільнят. Роль вихователя у розвитку будівельно-конструктивних ігор в різних вікових групах.

Тема 3.6. Дидактичні ігри.

Дидактичні ігри їх особливості, структура. Місце дидактичної гри у педагогічному процесі. Види дидактичних ігор. Педагогічне керівництво дидактичними іграми.

Змістовий модуль IV. Педагогічний процес у дошкільному закладі.

Тема 4.1. Педагогічний процес у дошкільному закладі.

Педагогічний процес у дошкільному закладі його закономірності. Структура педагогічного процесу. Новітнє розвивальне середовище як складова педагогічного процесу у групі дошкільного закладу. Форми планування педагогічного процесу. Планування у різновікових групах дошкільного закладу.

Тема 4.2. Взаємодія сім'ї і дошкільного закладу у вихованні дітей.

Сучасна сім'я та її роль у вихованні дітей-дошкільників. Психолого-педагогічні засади родинного виховання. Особливості сімейного виховання дошкільників, відповідальність сім'ї за виховання дітей. Роль прикладу батьків і їх авторитету у вихованні. Концепція дошкільної освіти про єдність суспільного і сімейного виховання.

Тема 4.3. Педагогічна просвіта батьків.

Необхідність підвищення педагогічної культури батьків засобами педагогічної пропаганди. Вимоги до її змісту, врахування особливостей аудиторії. Різноманітність форм і методів педагогічної пропаганди. Характеристика форм і методів роботи дошкільного закладу з сім'єю. Шляхи оптимізації співробітництва з батьками.

Тема 4.4. Підготовка дитини до навчання в школі.

Підготовка дитини до навчання в школі. Наступність, спадкоємність, перспективність у системі безперервної освіти. Дослідження проблеми готовності до школи у вітчизняній педагогіці та психології. Характеристика змісту та основних компонентів готовності до шкільного навчання. Шляхи формування компонентів психологічної готовності у дошкільному закладі.

Тема 4.5. Наступність у роботі дошкільного навчального закладу і початкової школи.

Прогресивні ідеї Я.А. Коменського, К.Д. Ушинського, Є.І. Тіхеевої про підготовку дітей до школи. Дослідження цих проблем видатними ученими (О.В. Запорожець, Г.О. Люблінська, Л.А. Венгер, А.М. Богуш). Досвід Ш.О. Амонашвілі, В.О. Сухомлинського щодо підготовки дітей до школи. Соціально-психологічна адаптація дитини до школи. Особливості учіння шестирічних школярів. Форми зв'язку дошкільного закладу і школи.

5. Структура залікового кредиту дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд	с. р.		л	п	лаб.	інд	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
<i>Змістовий модуль 1. Загальні засади дошкільної педагогіки. Розвиток теорії і практики дошкільної педагогіки.</i>												
Тема 1.1. Предмет і методи дошкільної педагогіки.	6	2	2	–	–	2	2	–	–	–	–	2
Тема 1.2. Виховання і розвиток особистості дошкільника.	6	2	2	–	–	2	4	–	2	–	–	2
Тема 1.3. Програма виховання в дошкільному закладі.	6	2	2	–	–	2	2	–	–	–	–	2
Тема 1.4. Мета і завдання виховання дітей дошкільного віку.	6	2	2	–	–	2	4	–	2	–	–	2
Тема 1.5. Суспільне дошкільне виховання в системі України.	2	–	–	–	–	2	4	–	–	–	–	4
Разом за змістовим модулем 1	26	8	8	–	–	10	16	–	4	–	–	12
<i>Змістовий модуль 2. Зміст і методи виховання дітей дошкільного віку.</i>												
Тема 2.1. Фізичне виховання дітей дошкільного віку.	6	2	2	–	–	2	2	–	–	–	–	2
Тема 2.2. Розумове виховання дітей дошкільного віку.	6	2	2	–	–	2	2	–	–	–	–	2
Тема 2.3. Сенсорне виховання дітей дошкільного віку.	6	2	2	–	–	2	2	–	–	–	–	2
Тема 2.4. Загальні основи дошкільної дидактики. Заняття як форма організації навчання.	4	2	–	–	–	2	2	–	–	–	–	2
Тема 2.5. Моральне виховання дітей дошкільного віку.	2	–	–	–	–	2	2	–	–	–	–	2

Тема 2.6. Трудове виховання дітей дошкільного віку.	4	–	2	–	–	2	6	–	2	–	–	4
Тема 2.7. Естетичне виховання дітей дошкільного віку.	2	–	–	–	–	2	4	–	2	–	–	2
Разом за змістовим модулем 2	30	8	8	–	–	14	20	–	4	–	–	16
<i>Змістовий модуль 3. Виховання дітей у грі.</i>												
Тема 3.1. Теорія гри.	6	2	2	–	–	2	6	–	2	–	–	4
Тема 3.2. Іграшка.	6	2	2	–	–	2	4	–	–	–	–	4
Тема 3.3. Творчі ігри.	4		2	–	–	2	4	–	–	–	–	4
Тема 3.4. Театралізовані ігри.	2	–	–	–	–	2	4	–	–	–	–	4
Тема 3.5. Будівельно-конструктивні ігри.	2	–	–	–	–	2	4	–	–	–	–	4
Тема 3.6. Дидактичні ігри.	4	–	–	–	–	4	6	–	–	–	–	6
Разом за змістовим модулем 3	24	4	6	–	–	14	28	–	2	–	–	26
<i>Змістовий модуль 4. Навчання в дошкільному навчальному закладі та підготовка дитини до школи.</i>												
Тема 4.1. Педагогічний процес у дошкільному закладі.	4	–	–	–	–	4	2	–	–	–	–	2
Тема 4.2 Взаємодія сім'ї і дошкільного закладу у вихованні дітей.	4	2	–	–	–	2	2	–	–	–	–	2
Тема 4.3. Педагогічна просвіта батьків.	4	–	2	–	–	2	4	–	–	–	–	4
Тема 4.4. Підготовка дитини до навчання в школі.	4	–	2	–	–	2	4	–	–	–	–	4
Тема 4.5. Сутність у роботі дошкільного навчального закладу і початкової школи.	4	2	–	–	–	2	4	–	–	–	–	4
Разом за змістовим модулем 4	20	4	4	–	–	12	16	–	–	–	–	16
Усього годин	100	24	26	–	–	50	80	–	10	–	–	70
Модуль 2												
ІНДЗ	–	–	–	–	50	–	–	–	–	–	70	–
Усього годин	150	24	26	–	50	50	150	–	10	–	70	70

6. Теми семінарських занять

№ п/п	Теми занять	К-ть годин	
		денна форма	заочна форма
1.1.	Предмет і методи дошкільної педагогіки.	2	–
1.2.	Виховання і розвиток особистості дошкільника.	2	2
1.3.	Програма виховання в дошкільному закладі.	2	–
1.4.	Мета і завдання виховання дітей дошкільного віку.	2	2
1.5.	Суспільне дошкільне виховання в системі освіти України.	2	–
2.1.	Фізичне виховання дітей дошкільного віку	2	–
2.2.	Розумове виховання дітей дошкільного віку.	2	–
2.3.	Сенсорне виховання дітей дошкільного віку.	2	–
2.4.	Загальні основи дошкільної дидактики.	2	–
2.5.	Моральне виховання дітей дошкільного віку.	2	–
2.6.	Трудове виховання дітей дошкільного віку.	2	2
2.7.	Естетичне виховання дітей дошкільного віку.	2	2
3.1.	Теорія гри.	2	2
3.2.	Іграшка.	2	–
3.3.	Творчі ігри.	2	–
3.4.	Театралізовані ігри.	2	–
3.5.	Будівельно-конструктивні ігри.	2	–
3.6.	Дидактичні ігри.	2	–
4.1.	Педагогічний процес у дошкільному закладі.	2	–
4.2.	Взаємодія сім'ї і дошкільного закладу у вихованні дітей.	2	–
4.3.	Педагогічна просвіта батьків.	2	–
4.4.	Підготовка дитини до навчання в школі.	2	–
4.5.	Наступність у роботі дошкільного навчального закладу і початкової школи.	2	–
Всього		26	10

7. Завдання для самостійної роботи

№ п/п	Теми занять	К-ть годин	
		денна форма	заочна форма
1.	Визначіть актуальну для наукового дослідження проблему дошкільної педагогіки і розробіть дослідницький апарат її вивчення: мету, об'єкт, предмет, гіпотезу, завдання та методи дослідження	0,5	0,5
2.	Вкажіть та розкрийте зміст праць видатних учених, які започаткували вітчизняну дошкільну педагогіку	0,5	0,5
3.	Обґрунтуйте актуальність сучасних проблем дошкільної	0,5	0,5

	педагогіки. Які з проблем дошкільної педагогіки ви віднесете до таких, що були і залишаються актуальними?		
4.	Чому період дошкільного дитинства має вирішальне значення у розвитку особистості?	0,5	0,5
5.	Охарактеризуйте провідні чинники розвитку особистості.	0,5	0,5
6.	Покажіть на конкретних прикладах, як народна педагогіка враховує вікові та індивідуальні особливості дітей у визначенні завдань та засобів виховання.	0,5	0,5
7.	Обґрунтуйте відмінність теорії ампліфікації розвитку від теорій штучної акселерації.	0,5	0,5
8.	Чим зумовлені індивідуальні особливості дітей?	0,5	0,5
9.	Проаналізуйте матеріали наукових досліджень вітчизняних і зарубіжних вчених і доведіть необхідність виховання з перших днів життя дитини.	0,5	0,5
10.	Ознайомтесь із всесвітньо відомою книгою Б. Спока «Дитина і догляд за нею». З якими принциповими положеннями Спока ви згодні, а з якими – ні? Чому?	0,5	0,5
11.	Розкрийте роль дорослого у розвитку зорових і слухових реакцій дитини першого півріччя життя.	0,5	0,5
12.	Визначіть оптимальні умови, які впливають на формування ритму сну і неспання.	0,5	0,5
13.	Складіть план роботи батьківської школи «Виховання дітей . першого року життя».	0,5	0,5
14.	Якими особливостями фізіологічного та психічного розвитку дітей другого року життя зумовлені завдання їх виховання?	0,5	0,5
15.	Проаналізуйте особливості формування у дітей потреби у спілкуванні з дорослими та однолітками. У чому і як виявляється означена потреба? Яка роль вихователя у її задоволенні?	0,5	0,5
16.	Підготуйте рекомендації щодо організації рухової активності дітей другого року життя на прогулянках у різні пори року.	0,5	0,5
17.	Чи можна уникнути негативних проявів явища кризи 3-го року життя і за яких умов?	0,5	0,5
18.	Охарактеризуйте компоненти комплексного методу керівництва ігровою діяльністю дітей Л.В. Артемової і проілюструйте їх прикладами гри дітей 3-го року життя. Проаналізуйте способи вирішення дітьми ігрових завдань.	0,5	0,5
19.	Запропонуйте методи формування самостійності у дітей 3-го року життя.	0,5	0,5
20.	Розкрийте своєрідність навчання дітей раннього віку.	0,5	0,5
21.	Охарактеризуйте дидактичні вимоги до навчання дітей раннього віку. Якими особливостями розвитку дітей вони обумовлені?	0,5	0,5
22.	Вкажіть на особливості організації занять у різних групах раннього віку.	0,5	0,5

23.	Відберіть вправи, які можна використовувати у фізкультпаузах між заняттями, застосувавши «Пластик-шоу» М. М. Єфименка, ритмічну гімнастику-аеробіку С. Б. Бочкової	0,5	0,5
24.	Поспостерігайте за двома-трьома рухливими іграми, організованими вихователями різних вікових груп. Зробіть висновок щодо рівня рухової активності дітей.	0,5	0,5
25.	Які форми сімейного фізкультурного дозвілля можна поради́ти батькам?	0,5	0,5
26.	Доведіть обумовленість режиму дня ритмічністю природних явищ (зміни дня й ночі, сезонів), ритмічністю діяльності організму (дихання, серцеві скорочення, робота шлункового тракту, чергування сну і неспання).	0,5	0,5
27.	Проаналізуйте зміст культурно-гігієнічних навичок, які формуються у дітей різних вікових груп, базуючись на рекомендаціях однієї з діючих Програм виховання і навчання в дитячому садку. Одержані дані оформіть у таблицю.	0,5	0,5
28.	У чому ви вбачаєте актуальність завдань фізичного виховання? Які засоби фізичного виховання народної педагогіки є сучасними?	0,5	0,5
29.	Які проблеми теорії фізичного виховання ви вважаєте актуальними і чому?	0,5	0,5
30.	Розкрийте суть взаємозв'язку різних завдань фізичного виховання.	0,5	0,5
31.	Розкрийте значення гігієнічних факторів у фізичному вихованні дітей.	0,5	0,5
32.	Поясніть умовно-рефлекторний механізм ефекту загартовуючих процедур.	0,5	0,5
33.	Проаналізуйте теорії розумового розвитку дітей Ж. Піаже, О. Запорожця, Л. Венгера, М. Поддякова. Які принципові відмінності цих теорій і що в них спільне?	0,5	0,5
34.	На основі порівняльної характеристики засобів розумового виховання запропонуйте шляхи оптимізації процесу розумового виховання в дошкільному закладі.	0,5	0,5
35.	Запишіть і проаналізуйте дитячі питання, які ілюструють особливості розумового розвитку дитини. Про що вони свідчать?	0,5	0,5
36.	Підготуйте реферати про зарубіжні й вітчизняні системи сенсорного виховання дітей дошкільного віку.	0,5	0,5
37.	Складіть порівняльну схему методів сенсорного виховання у різних системах	0,5	0,5
38.	Обґрунтуйте значення взаємозв'язку сенсорного виховання на заняттях та у повсякденному житті дітей	0,5	0,5
39.	Оформіть у таблицю завдання морального виховання дітей дошкільного віку з ускладненнями від групи до групи (на основі діючих програм виховання)	0,5	0,5

40.	Складіть анотацію на книгу Р.С.Буре і Л.Ф.Островської «Вихователь і діти». Проаналізуйте способи гуманного педагогічного впливу на дітей, запропоновані авторами.	0,5	0,5
41.	Визначіть роль компонентів морального розвитку дитини, зобразіть схематично їх взаємозв'язок і взаємозалежність	0,5	0,5
42.	Розкрийте головні шляхи виховання у дітей початків гуманізму. Що таке «доброта», «чуйність», «милосердя», «співчуття»? Як пояснити дошкільникам ці поняття?	0,5	0,5
43.	Чому виховання вольової поведінки включається у зміст морального виховання дітей дошкільного віку?	0,5	0,5
44.	Охарактеризуйте прояви у дітей комунікативної активності у спільній діяльності (праці, грі, зображувальній діяльності тощо). Визначіть умови, що сприяють формуванню комунікативної активності дітей. Наведіть приклади її прояву.	0,5	0,5
45.	Запропонуйте методи і прийоми формування у дітей позиції партнера у спільній діяльності, що об'єднує учасників єдиною метою.	0,5	0,5
46.	Запропонуйте способи впливу вихователя на дитину, яка не володіє самостійно організованою поведінкою.	0,5	0,5
47.	Як виховувати у дітей дошкільного віку відповідальність? Підберіть методики визначення розвитку цієї якості у дітей. Намітьте орієнтовну систему роботи з дітьми, у поведінці яких спостерігаються прояви безвідповідальності.	0,5	0,5
48.	Поясніть механізм зв'язку виховання любові до рідного дому (малої батьківщини) з вихованням любові до великої Батьківщини.	0,5	0,5
49.	Складіть конспект заняття, спрямованого на залучення старших дошкільників до традицій і звичаїв, мистецтва рідного краю.	0,5	0,5
50.	Використовуючи матеріали народної педагогіки, підготуйте серію мікрровиступів за такими темами: а) «Роль матері (батька) у житті дитини»; б) «Бабуся й дідусь - домашні вихователі»; в) «Виховання бережного ставлення до природи рідного краю».	0,5	0,5
51.	Розробіть тези консультації для батьків на тему: «Як підготувати і провести день народження вашої дитини». Зазначте: мету консультації, в чому полягає підготовка до свята, чим визначається вибір подарунка; як потрібно оформити приміщення, де відбудеться святкування; що увійде до розважальної частини свята.	0,5	0,5
52.	Проаналізуйте зміст знань про соціальний світ у чинних програмах виховання дітей в дошкільних закладах.	0,5	0,5
53.	Складіть перелік питань, відповіді на які виявляють уявлення дітей про своє рідне місто, рідну країну, її столицю. Визначіть, чи виходять їхні уявлення про Батьківщину за межі рідного міста, де вони народились.	0,5	0,5

54.	Охарактеризуйте зв'язок гри і трудової діяльності дітей. Запропонуйте шляхи використання ігрової діяльності у підготовці дітей до праці. З цією метою проаналізуйте використання результатів трудової діяльності дітей у іграх, які ви спостерігали в дитячому садку.	0,5	0,5
55.	Зробіть порівняльний аналіз завдань трудового виховання дітей у чинних програмах виховання. Результати оформіть у таблицю.	0,5	1
56.	Оформіть таблицю, в якій відобразить ускладнення змісту всіх видів праці дошкільників від групи до групи.	0,5	1
57.	Запропонуйте зміст доручень для дітей різних вікових груп (у приміщенні, на ділянці дошкільного закладу, в різні пори року). Обґрунтуйте їх значення.	0,5	1
58.	Дайте визначення понять «трудове виховання», «трудове навчання», зазначте їх зв'язок і відмінності.	0,5	1
59.	Охарактеризуйте особливості трудової діяльності дітей дошкільного віку. Теоретично обґрунтуйте їх.	0,5	1
60.	Як забезпечити посильність дитячої праці? Від чого залежить тривалість, об'єм, темп роботи дітей?	0,5	1
61.	Проаналізуйте завдання і зміст естетичного виховання у програмах виховання і навчання дошкільників («Малютко», «Дитина», авторські програми). Складіть порівняльну таблицю.	0,5	1
62.		0,5	1
63.	Розробіть зміст консультації для батьків на тему «Зустріч дітей з прекрасним».	0,5	1
64.	Складіть таблицю класифікацій дитячих ігор (К. Гроос, Ж. Піаже, К. Гарвей, П. Лесгафт та ін.). Порівняйте їх	0,5	1
65.	Доведіть умовність сучасних класифікацій дитячих ігор	0,5	1
66.	Проаналізуйте асортимент сучасних іграшок в магазинах з точки зору їх відповідності педагогічним вимогам.	0,5	1
67.	Складіть рекомендації для батьків щодо створення предметно-ігрового середовища у сім'ї. Як правильно вибрати іграшку для дошкільника, врахувавши при цьому не лише вік дитини, а й її інтереси?	0,5	1
68.	Відокреміть критерії, які можуть скласти основу діагностичних карт по виявленню рівня розвитку сюжетно-рольової гри у дітей різних вікових груп.	0,5	1
69.	Поясніть на конкретних прикладах основний закон гри, сформульований Л. С. Виготським та експериментальне підтверджений Д. Б. Ельконіним: «Дитяча гра еволюціонує від раніше відкритої ігрової ролі, уявлюваної ситуації і прихованого правила до відкритого правила і прихованих уявлюваної ситуації та ролі».	0,5	1
70.	Розкрийте взаємозв'язок режисерських ігор із сюжетно-рольовими іграми.	0,5	1

71.	Проаналізуйте завдання розвитку ігрової діяльності дітей у чинних програмах виховання дітей дошкільного віку.	0,5	1
72.	Визначіть спільне та особливе в театралізованих, сюжетно-рольових іграх та іграх з правилами. За основу порівняння доцільно взяти структурні компоненти гри.	0,5	1
73.	Закінчіть речення: а. у сюжетно-рольовій грі дитину приваблює процес діяльності,... б. у театралізованій грі дитину приваблює ...	1	1
74.	Складіть перспективний план роботи вихователя з розвитку будівельно-конструктивної гри у старшій групі.	0,5	1
75.	Продумайте програму спостереження за самостійним конструюванням дошкільників і питання для бесіди з ними.	0,5	1
76.	Опишіть народні дидактичні ігри для дітей молодшого, середнього та старшого дошкільного віку. Визначіть їх виховну та освітню цінність.	0,5	1
77.	Підготуйте реферат на тему: «Дидактичні ігри в освітніх системах видатних педагогів» (Ф. Фребеля, М. Монтесорі, С. Ф. Русової та ін.).	0,5	1
78.	Як запобігти перетворенню дидактичної гри на дидактичну вправу? Дайте поради щодо розвитку ігрового начала дидактичної гри.	0,5	1
79.	Обґрунтуйте положення: «Комп'ютер є розвиваючим і збагачуючим засобом самостійної діяльності дітей».	0,5	1
80.	Наведіть приклади використання дидактичних ігор як методу навчання, форми організації дитячої діяльності, форми навчання.	0,5	1
81.	Складіть тезаурус основних понять дошкільної дидактики.	0,5	1
82.	Підготуйте реферативні повідомлення про внесок видатних педагогів (Я. А. Коменський, Ф. Фребель, М. Монтесорі, К. Д. Ушинський та ін.) у дошкільну дидактику.	0,5	1
83.	Л. С. Виготський підкреслював, що «навчання веде за собою розвиток». Яким вимогам повинно відповідати таке навчання?	0,5	1
84.	Запропонуйте способи реалізації принципу наочності у навчанні дошкільників.	0,5	1
85.	Обґрунтуйте своє розуміння взаємозв'язку методів і прийомів навчання.	0,5	1
86.	Запропонуйте шляхи забезпечення розвитку дітей з різними рівнями навчальної діяльності на одному занятті.	0,5	1
87.	Дайте характеристику дидактичної гри як форми організації навчання у різних вікових групах	0,5	1
88.	Складіть схему «Компоненти виховного потенціалу сім'ї» та дайте їх характеристику.	0,5	1
89.	Підберіть з усної народної творчості приклади, в яких	0,5	1

	відображені сімейні звичаї. Визначіть, які з них можна застосувати у сучасних умовах.		
90.	Вирішіть педагогічну ситуацію: Коли п'ятирічну Оленку з дитячого садка забирає мама, вона радо спілкується з нею, розповідає про свої справи, дисциплінована і зібрана, а коли бабуся - дівчинка неохоче одягається, не виявляє бажання йти додому. На пропозицію вихователя показати бабусі малюнок, який Оленка виконала на занятті, дитина відмовляється: «Вона не розуміє, їй це нецікаво». Чим зумовлене таке ставлення? Як вихователю скоректувати взаємини дитини, батьків і бабусі?	1	1
91.	Розкрийте тезу про «відкритість» дитячого садка з точки зору участі батьків у роботі дошкільного закладу.	0,5	1
92.	Вирішіть педагогічну ситуацію: Під час гри в сім'ю п'ятирічний Віталік говорить Іринці: «Коли мені подзвонять по телефону, скажи, що мене немає вдома». Що ви порадите зробити вихователю?	1	1
93.	Розкрийте зміст роботи вихователя по забезпеченню психологічної готовності дітей до школи.	0,5	1
94.	Зробіть порівняльний аналіз соціальних компонентів шкільної зрілості і психологічної готовності до школи.	0,5	1
95.	Розкрийте умови правильного сімейного виховання	0,5	1
96.	Чому дитячий садок не повинен замінити дитині сім'ю? Виділіть специфічні функції сім'ї та дошкільного закладу у вихованні дітей.	0,5	1
97.	Розкрийте значення виховання та освіти батьків.	0,5	1
Разом		50	70

8. Індивідуальні завдання

1. На основі теоретичних положень про творчу сюжетно-рольову гру Д.Ельконіна спроектуйте сюжетно-рольову гру «Ательє» для дітей старшого дошкільного віку у вигляді перспективного плану.

2. Проаналізуйте педагогічні газети та журнали за два останні роки стосовно проблеми правового виховання дітей. Зазначте рівень правових уявлень дітей старшого дошкільного віку.

3. Охарактеризуйте особливості іграшки як предмета мистецтва і педагогічного явища, визначіть підбір іграшок для молодшої групи та проаналізуйте їхні виховні можливості.

4. Охарактеризуйте особливості іграшки як предмета мистецтва і педагогічного явища, визначіть підбір іграшок для старшої групи та проаналізуйте їхні виховні можливості.

5. Охарактеризуйте особливості народних іграшок з різних регіонів України, розкрийте особливості їх використання в педагогічному процесі групи ДНЗ.

6. Дослідіть проблему морального та духовного виховання дітей в ДНЗ, розробіть методичні рекомендації дошкільним педагогам.

7. Дослідіть проблеми громадянського виховання дітей старшого дошкільного віку. Розробіть власні методичні рекомендації для педагогів ДНЗ.

8. Дослідіть проблему статевого виховання дітей в дошкільному закладі, розробіть власні методичні поради для батьків.

9. Дослідіть розвиток та особливості суспільного дошкільного виховання в США, Японії, Великобританії, Фінляндії, Швейцарії (одну країну на вибір) та порівняйте з розвитком дошкільної освіти на сучасному етапі. Означене викладіть у формі реферату.

10. Дослідіть сутність дитинства як соціально-педагогічного явища та проаналізуйте зрушення, які відбуваються на сучасному етапі в Україні. Означене оформіть у вигляді реферату.

11. Вивчіть сутність та засоби народного дитинознавства та дослідіть стан використання в сучасному ДНЗ. Означене оформіть у вигляді реферату.

12. Вивчіть сутність поняття компетентності дитини дошкільного віку за Базовим компонентом дошкільної освіти та узагальніть дослідження сучасних учених з проблеми її формування в ДНЗ. Означене оформіть у вигляді доповіді на педагогічних читаннях.

13. Вивчіть передовий педагогічний досвід кращих вихователів з фізичного виховання дітей в ДНЗ та узагальніть його у вигляді тематичної папки, з добіркою матеріалів (тема, мета та завдання вивчення досвіду, його актуальність, педагогічна сутність, система роботи, інноваційні технології, висновки про ефективність).

14. Вивчіть передовий педагогічний досвід кращих вихователів з морального виховання дітей в ДНЗ та узагальніть його у вигляді тематичної папки, з добіркою матеріалів (тема, мета та завдання вивчення досвіду, його актуальність, педагогічна сутність, система роботи, інноваційні технології, висновки про ефективність).

15. Вивчіть передовий педагогічний досвід кращих вихователів з розумового виховання дітей в ДНЗ та оформіть у вигляді доповіді на методичному об'єднанні вихователів ДНЗ (тема, мета та завдання вивчення досвіду, його актуальність, педагогічна сутність, система роботи, інноваційні технології, висновки про ефективність).

16. Вивчіть передовий педагогічний досвід кращих вихователів з трудового виховання дітей в ДНЗ та оформіть у вигляді наукової статті (тема, мета та завдання вивчення досвіду, його актуальність, педагогічна сутність, система роботи, інноваційні технології, висновки про ефективність).

17. Вивчіть передовий педагогічний досвід кращих вихователів з естетичного виховання дітей в ДНЗ та оформіть у вигляді наукової статті (тема, мета та завдання вивчення досвіду, його актуальність, педагогічна сутність, система роботи, інноваційні технології, висновки про ефективність).

18. Вивчіть проблему запровадження інноваційних технологій дошкільної освіти в педагогічний процес ДНЗ та запропонуйте методи і форми роботи з дітьми за технологією ТРВЗ. Оформіть у вигляді повідомлення на педагогічній раді ДНЗ.

19. Вивчіть проблему запровадження інноваційних технологій дошкільної освіти в педагогічний процес ДНЗ та запропонуйте методи і форми навчання дітей грамоти за технологією Глена Домана. Оформіть у вигляді статті.

20. Вивчіть проблему запровадження інноваційних технологій дошкільної освіти в педагогічний процес ДНЗ та запропонуйте методи і форми навчання дітей грамоти за технологією Миколи Зайцева. Оформіть у вигляді буклету

9. Методи навчання

Словесні (розповідь, бесіда, лекція тощо), наочні (ілюстрація, демонстрація тощо), практичні методи, репродуктивний метод, метод проблемного навчання, самостійна робота студентів, розв'язування творчих завдань, інтерактивні методи навчання, рольові ігри, метод проектів, складання програм власного особистісного самовдосконалення і професійного самотворення тощо.

10. Методи оцінювання

Усне опитування, письмове тестування, написання есе, перевірка виконання самостійної роботи, критичний аналіз ситуації, підготовка та захист реферату, підготовка та захист проекту, вирішення проблемних задач, самооцінювання, захист ІНДЗ, екзамен.

11. Критерії оцінювання результатів навчання

Основними критеріями оцінювання знань студентів є:

- 1) характер і якість підготовки студента до іспиту;
- 2) ступінь усвідомлення навчального матеріалу, розуміння того, про що повідомляється;
- 3) повнота, правильність і точність відповіді;

4) уміння застосовувати набуті знання;

5) мовленнєве оформлення відповіді.

Оцінка «5» (А) «відмінно» ставиться, якщо студент показав:

- ґрунтовні знання з української мови;
- виявлення обізнаності з проблемами розвитку дошкільної педагогіки на сучасному етапі;
  - термінологічно точне знання дидактичних понять, їх правильне застосування;
  - вміння дати розгорнуту, логічно побудовану відповідь, яка демонструє ерудицію і глибокі знання студента, відповідає вимогам культури мови;
  - вільно використовує набуті теоретичні знання під час аналізу практичного матеріалу, висловлює своє ставлення до тих чи інших дидактичних проблем, пов'язує програмовий матеріал із профілем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок.

Оцінка «4,5» (В) «добре» ставиться, якщо студент показав:

- термінологічно точне знання термінологічних понять, але недостатнє вміння їх застосування;
- практичні навички, що опираються на теоретичну підготовку;
- вміння висловлювати свої міркування з приводу тих чи інших дидактичних проблем, але припускається певних неточностей і помилок у логіці викладу теоретичного матеріалу або при аналізі практичного.

Оцінка «4» (С) «добре» ставиться, якщо студент показав:

- вміння дати розгорнуту логічну відповідь, але бракує чіткої аргументації, мають місце мовні огріхи;
- практичні навички поступаються теоретичній підготовці; домінує репродуктивний тип відповіді.

Оцінка «3,5» (Д) «задовільно» ставиться, якщо студент показав:

- у визначенні термінології допущені недоречності і невідповідності, недостатні вміння її застосування;
- недостатньо сформовані вміння аналізувати текст;
- відповідь неповна, основні положення недостатньо аргументовані, допущені мовні помилки.

Оцінка «3» (Е) «задовільно» ставиться, якщо студент показав:

- неточності у знаннях, відсутність вмінь оцінювати факти та явища дидактичного характеру;
- слабкі навички самостійного аналізу теоретичних та практичних проблем, запропонованих студенту;
- задовільні навички ведення наукової дискусії;
- відповідь неповна, основні положення слабо аргументовані, допущені мовні помилки.

Оцінка «2» (FХ) «незадовільно» ставиться, якщо студент показав:

- слабкі знання змісту навчальної дисципліни;
- низький рівень гуманітарних знань;

• поверхову відповідь, наявність грубих помилок у фактичному матеріалі, мова бідна, невиразна.

Оцінка «2» (F) «незадовільно» ставиться , якщо студент показав:

- відсутність знань змісту навчальної дисципліни;
- відсутність загально-гуманітарного та наукового мислення;
- відсутність практичних навичок.

Критерії оцінювання реферату

№ п/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1.	Обґрунтування актуальності, формулювання мети, завдань та визначення методів дослідження	2 бали
2.	Складання плану реферату	1 бал
3.	Критичний аналіз суті та змісту першоджерел. Виклад фактів, ідей, результатів досліджень в логічній послідовності. Аналіз сучасного стану дослідження проблеми, розгляд тенденцій подальшого розвитку даного питання.	5 балів
4.	Дотримання правил реферуванням наукових публікацій	2 бали
5.	Доказовість висновків, обґрунтованість власної позиції, пропозиції щодо розв'язання проблеми, визначення перспектив дослідження	3 бали
6.	Дотримання вимог щодо технічного оформлення структурних елементів роботи (титульний аркуш, план, вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел)	2 бали
Разом		15

Шкала оцінювання реферату

Рівень виконання	Кількість балів, що відповідає рівню	Оцінка за традиційною системою
високий	14-15	відмінно
достатній	11-13	добре
середній	8-10	задовільно
низький	0-7	незадовільно

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота												ІНДЗ	Підсумковий тест (екзамен)	Сума
Змістовий модуль I					Змістовий модуль II									
T1	T2	T3	T4	T5	T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	15	10	100

3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3			
Змістовий модуль III						Змістовий модуль IV								
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T1	T2	T3	T4					
4	3	4	4	4	4	4	4	4	4					

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за шкалою ECTS	Визначення	Оцінка за націон. системою	Оцінка за сист. в УДПУ
A	Відмінно – відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	5	90-100%
B	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками	4	82-89%
C	Добре – правильна робота з певною кількістю помилок	4	75-81%
D	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю помилок	3	69-74%
E	Достатньо - виконання задовольняє мінімальні критерії	3	60-68%
FX	Незадовільно – потрібно доопрацювати на перездачу	2	35-59%
F	Незадовільно – обов'язковий повторний курс	2	1-34%
ABCDE	Зараховано		60-100%
FXF	Не зараховано		1-59%

13. Методичне забезпечення

1. Конспекти лекцій з дисципліни.
2. Плани практичних занять.
3. Нормативні документи.
4. Навчально-методичне забезпечення самостійної роботи студентів.
5. Комплекс індивідуальних науково-дослідних завдань.
6. Засоби контролю й самоконтролю.
7. Друковані наукові, навчально-методичні, науково-популярні та інші видання;
8. Електронні видання;
9. Аудіо- та відеозаписи;
10. Інші матеріали та джерела інформації.

14. Рекомендована література

Основна

1. Дошкільна педагогіка. Навчальний посібник / Поніманська Т. І. - К.: Академвидав, 2006.- 456 с.
2. Поніманська Т. І. Дошкільна педагогіка: підручник / Т.І.Поніманська. 2-ге вид., доповн. – К.: Академвидав, 2013. – 464 с. - (серія «Альма-матер»).
3. Кононко О. Л. Принципи особистісно орієнтованої системи виховання / О. Л. Кононко // Вихователь-методист дошкільного закладу – 2008. – №1 – С. 8–17.
4. Базова програма розвитку дитини дошкільного віку «Я у Світі» / Наук. кер. та заг. ред. О. Л. Кононко. – 3-тє вид., випр.. – К.: Світич, 2009. – 430 с.
5. Базовий компонент дошкільної освіти / Науковий керівник: А. М. Богуш, – К.: Видавництво, 2012. – 26 с.
6. Білан О. І., Возна Л. М., Максименко О. Л., Овчаренко Л. Р., Труханська Л. С., Самсін В. Р. Програма розвитку дитини дошкільного віку «Українське дошкілля» / О. І. Білан, Л. М. Возна, О. Л. Максименко та ін. – Тернопіль: Мандрівець, 2012. – 264 с.
7. Поніманська Т. І. Виховання людяності: програмні вимоги / Т. І. Поніманська // Дошкільне виховання. – 2008. – №5. – С. 7 – 9.
8. Улюкаєва І. Г. Історія суспільного дошкільного виховання в Україні: Навчальний посібник. 2-ге вид., доп. / І. Г. Улюкаєва. – Донецьк, 2008. – 231с.

Допоміжна

1. Дошкольная педагогика с основами методик воспитания и обучения: учебник для вузов. Стандарт третьего поколения / под ред. А.Г. Гогоберидзе, О.В. Солнцевой. – СПб.: Питер, 2013. – 464 с.
2. Лисенко Н. В., Кирста н. Р., Педагогіка українського дошкілля: у 2 ч.: - навч. посібник - К.: Вища школа, 2006. – ч.1.- 302 с.
3. Кононко О. Л. Принципи особистісно орієнтованої системи виховання / О. Л. Кононко // Вихователь-методист дошкільного закладу – 2008. – №1 – С. 8–17.
4. Врочинська Л. І. Народна казка як засіб виховання гуманної поведінки у старших дошкільників / Л. І. Врочинська // Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти : зб. наук. праць. Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. – Вип. 29. – Рівне: РДГУ, 2004. – С. 142–144
5. Духонченко О. В. Етичні бесіди з малюками / О.В. Духонченко // Дошкільний навчальний заклад. – 2007. – №1. – С. 29 – 36
6. Закон України «Про дошкільну освіту» від 05.12.2012 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/>

7. 20. Закон України «Про освіту» від 01.04.2014 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/про%20освіту2628-14/page>

8. Програма розвитку дітей старшого дошкільного віку «Впевнений старт», кер. проекту Жебровський Б. М. – К., 2010. – 37 с.

9. Дичківська І. М. Марія Монтезорі: теорія і технологія / І. М. Дичківська, Т. І. Поніманська. – К., 2006. – 306с.

10. Теорія і методика фізичного виховання дітей дошкільного віку. Навчальний посібник / Вільчковський Е. С., Курок О. І. – [Для студентів дошкільних факультетів педагогічних ВНЗ]. – К. : Университетская книга, 2008. – 426 с.

15. Інформаційні ресурси

1. www.nbuv.gov.ua Національна бібліотека України імені В.І.Вернадського;

2. <http://nus.org.ua> Нова українська школа

3. <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> Закон України про освіту